

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bhar.III.571/2019/41.

A határozat szintje: harmadfok

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke

Molnár Ferencné dr., előadó bíró

Dr. Somogyi Gábor, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2019. október 15.

Az ügy tárgya: vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények

Vádlott: I. rendű, IV. rendű, VI. rendű, IX. rendű, XII. rendű, XXIV. rendű, XXXII. rendű, XXXVI. rendű

Első fok: Fővárosi Törvényszék, 24.B.952/2015/160., ítélet, tárgyalás,
2018. január 18.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 5.Bf.221/2018/47., ítélet, tárgyalás,
2019. február 13.

Rendelkező rész

A vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű vádlott és társai ellen folyamatban lévő büntetőügyben az ügyészség, továbbá az I. rendű vádlott és védője, a IV. rendű vádlott védője, a VI. rendű vádlott és védője, a IX. rendű vádlott védője, valamint a XII. rendű vádlott által bejelentett másodfellebbezést elbírálva a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.221/2018/47. számú ítéletét az I. rendű, a IV. rendű, a VI. rendű, a IX. rendű, a XII. rendű, a XXIV. rendű, a XXXII. rendű, valamint a XXXVI. rendű vádlott tekintetében hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasítja.

A harmadfokú eljárás során 117.360 (száztizenhétezer-háromszázhatvan) forint bűnügyi költség merült fel.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

I.

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2018. január 18. napján kihirdetett 24.B.952/2015/160. számú ítéletével a – másodfellebbezéssel érintett vádlottak esetében – következőképpen rendelkezett.

Az I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 106 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (1), (2) bekezdés b) pont I. és II. fordulat, (3) bekezdés c) pont], 6 rendbeli vesztegetés büntette [Btk. 290. § (1), (2), (3) bekezdés b) pont I. és II. fordulat], 5 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntette [Btk. 290. § (1), (2), (3) bekezdés b) pont I. és II. fordulat], löfegyverrel visszaélés büntette [Btk. 325. § (1) bekezdés a) pont I. fordulat], 8 rendbeli felbujtóként hatósági eljárásban elkövetett vesztegetés büntette [Btk. 295. § (1) bekezdés], 4 rendbeli hatósági eljárásban elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 296. § (1) bekezdés], felbujtóként hatósági eljárásban elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 296. § (1) bekezdés], bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1), (2) bekezdés I. fordulat], 3 rendbeli befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) bekezdés I. fordulat, (2) bekezdés a) és b) pont], 3 rendbeli befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) bekezdés I. fordulat, (4) bekezdés], 15 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont], 34 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], 3 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének kísérlete [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont és 34 rendbeli felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt. Ezért öt halmazati büntetésül 7 év 6 hónap szabadságvesztésre, 8 év közügyektől eltiltásra és 8 év gépjármű szakoktatói foglalkozástól eltiltásra ítélte. Vele szemben 33.250 euró vagyoneklobzást rendelt el.

A IV. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 32 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 294. § (1) bekezdés II. fordulat, (3) bekezdés I. tétel aa) pont, b) pont I. fordulat és II. fordulat] és 32 rendbeli közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont]

miatt. Ezért őt halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztésre 3 év okmányügyintézői foglalkozástól eltiltásra és 150 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. A pénzbüntetés egy napi tétel összegét 1.000 forintban állapította meg és rendelkezett arról, hogy az így kiszabott 150.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Vele szemben 200.000 forint erejéig vagyonekmozgást rendelt el.

A VI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) bekezdés I. fordulat, (2) bekezdés a) és c) pont], 32 rendbeli társtettesként elkövetett hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1), (2) bekezdés I. fordulat], 32 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] és bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] miatt. Ezért őt halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztésre és 200 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. A pénzbüntetés egy napi tétel összegét 1.000 forintban állapította meg és rendelkezett arról, hogy az így kiszabott 200.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Vele szemben 200.000 forint erejéig vagyonekmozgást rendelt el.

A IX. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 9 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 291. § (1), (2) bekezdés b) pont I. fordulat és II. fordulat, (3) bekezdés c) pont], felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont], 4 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) és hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt. Ezért őt halmazati büntetésül 5 év 6 hónap szabadságvesztésre, 6 év közügyektől eltiltásra és 6 év gépjármű szakoktatói foglalkozástól eltiltásra ítélte. Vele szemben 150 euró és 150.000 forint erejéig vagyonekmozgást rendelt el.

A XII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 7 rendbeli hatósági eljárásban vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 296. § (1) bekezdés] miatt. Ezért őt halmazati büntetésül 8 hónap szabadságvesztésre, 2 év tolmács és szakfordítói foglalkozástól eltiltásra és 150 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. A pénzbüntetés egy napi tétel összegét 2.000 forintban állapította meg és rendelkezett arról, hogy az így kiszabott 300.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A XXIV. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki hivatali vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 294. § (1) bekezdés II. fordulat, (3) bekezdés I. tétel aa) pont] miatt. Ezért őt 1 év 3 hónap szabadságvesztésre, 3 év közúti járművezetői vizsgabiztosi foglalkozástól eltiltásra és 250 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. A pénzbüntetés egy napi tétel összegét 2.000 forintban állapította meg és rendelkezett arról, hogy az így kiszabott 500.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A XXXII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 11 rendbeli közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] miatt. Ezért őt halmazati büntetésül 500 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Egy napi tétel összegét 2.000 forintban állapította meg. Rendelkezett arról, hogy az így

kiszabott 1.000.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A XXXVI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) bekezdés I. fordulat, (2) bekezdés a) és c) pont], 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat], 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] és társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] miatt. Ezért őt halmazati büntetésül 1 év szabadságvesztésre és 240 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. A pénzbüntetés egy napi tétel összegét 1.000 forintban állapította meg, és rendelkezett arról, hogy az így kiszabott 240.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

Az I. rendű, a IX. rendű vádlott esetében – míg a IV. rendű, a VI. rendű, a XII. rendű, a XXIV. rendű, a XXXVI. rendű vádlottnál a végrehajtás elrendelése esetére – a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg azzal, hogy a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2019. február 13. napján meghozott 5.Bf.221/2018/47. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a következőképpen változtatta meg.

Az I. rendű vádlottat felmentette az ellene

– 71 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett – vesztegetés elfogadása büntette [1978. évi IV. törvény 252. § (1), (3) bekezdés b) pont],

– 1 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [1978. évi IV. törvény 275. § (1) bekezdés b) pont],

– 3 rendbeli vesztegetés hatósági eljárásban büntette [1978. évi IV. törvény 255. § (1) bekezdés] és

– 5 rendbeli – 4 esetben folytatólagosan – felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (1978. évi IV. törvény 276. §) miatt emelt vád alól.

Az I. rendű vádlott terhén maradt bűncselekményeket:

– 35 rendbeli – 14 esetben folytatólagosan elkövetett – vesztegetés elfogadása büntetettének [1978. évi IV. törvény 252. § (1), (3) bekezdés b) pont],

- 3 rendbeli befolyással üzérkedés vétségének [1978. évi IV. törvény 256. § (1), (3) bekezdés a) pont],
- 9 rendbeli vesztegetés hatósági eljárásban büntették [1978. évi IV. törvény 255. § (1) bekezdés],
- 18 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntették [1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont],
- 15 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntették [1978. évi IV. törvény 275. § (1) bekezdés b) pont],
- 26 rendbeli – 20 esetben folytatólagosan – felbujtóként elkövetett magánokirat hamisítás vétségének (1978. évi IV. törvény 276. §),
- 10 rendbeli – ebből 2 esetben folytatólagosan elkövetett – vesztegetés büntették [1978. évi IV. törvény 254. § (1) bekezdés],
- 3 rendbeli befolyással üzérkedés büntették [1978. évi IV. törvény 256. § (1), (2) bekezdés a) és c) pont],
- 2 rendbeli hivatali vesztegetés büntették [1978. évi IV. törvény 253. § (1), (2) bekezdés I. fordulat] és
- 1 rendbeli lőfegyverrel visszaélés büntették [1978. évi IV. törvény 263/A. § (1) bekezdés a) pont] minősítette.

Szabadságvesztés büntetését 6 évre, a közügyektől eltiltását szintén 6 évre enyhítette, őt 300 napi tétel pénzbüntetésre is ítélte, egy napi tétel összegét 3.000 forintban állapította meg azzal, hogy az így kiszabott összesen 900.000 forint pénzbüntetést – meg nem fizetése esetén – napi tételenként kell egy-egy napi szabadságvesztésre átváltoztatni. Büntetését bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak, a szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani, melyből a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

A IV. rendű vádlott esetében

- megszüntette az 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 294. § (1), (3) bekezdés a) pont aa) alpont, b) pont II. fordulata] miatt ellene indult büntetőeljárást;
- a terhén maradt bűncselekményeit 33 rendbeli közokirat-hamisítás büntették [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] minősítette;

– a szabadságvesztés büntetést 1 év 6 hónapra enyhítette.

A VI. rendű vádlott esetében

– megszüntette az 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett hivatali vesztegetés büntette [1978. évi IV. törvény 253. § (1), (2) bekezdés I. fordulata] miatt ellene indult büntetőeljárást;

a terhén maradt bűncselekményeket

– 32 rendbeli befolyással üzérkedés büntettének [1978. évi IV. törvény 256. § (1), (2) bekezdés a) és c) pont] és

– 33 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [1978. évi IV. törvény 275. § (1) bekezdés b) pont] minősítette.

A szabadságvesztés büntetés felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést mellőzte, egyben 2 év közügyektől eltiltásra is ítélte, büntetését bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak; a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban határozta meg, melyből a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

A IX. rendű vádlottat felmentette az

– 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [1978. évi IV. törvény 251. § (1), (2) bekezdés II. fordulata] és a

– 2 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett – magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. törvény 276. §) miatt ellene emelt vád alól.

A IX. rendű vádlott terhén maradt bűncselekményeket:

– 4 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett – vesztegetés elfogadása büntettének [1978. évi IV. törvény 251. § (1), (2) bekezdés II. fordulat],

– 1 rendbeli befolyással üzérkedés büntettének [1978. évi IV. törvény 256. § (1), (2) bekezdés a) és c) pont],

– 1 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [1978. évi IV. törvény 275. § (1) bekezdés b) pont] és

– 4 rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (1978. évi IV. törvény 276. §) minősítette.

A szabadságvesztés büntetését 2 év 6 hónapra, a közügyektől eltiltását 3 évre évre enyhítette, őt 200 napi tétel pénzbüntetésre is ítélte, egy napi tétel összegét 1.000 forintban állapította meg, azzal, hogy az így kiszabott összesen 200.000 forint pénzbüntetést – meg nem fizetése esetén – napi tételenként kell egy-egy napi szabadságvesztésre átváltoztatni. Büntetését bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak, a szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani, melyből a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

A XII. rendű vádlottat felmentette a

– 3 rendbeli vesztegetés elfogadása hatósági eljárásban büntette [1978. évi IV. törvény 255. § (2) bekezdés] miatt ellene emelt vád alól.

A XII. rendű vádlott terhén maradt cselekményeit

– 4 rendbeli vesztegetés elfogadása hatósági eljárásban büntettének [1978. évi IV. törvény 255. § (2) bekezdés] minősítette.

Szabadságvesztés büntetését 1 évre súlyosította, annak felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést mellőzte és egyben 2 év közügyektől eltiltásra is ítélte. Büntetését bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak, és megállapította, hogy a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

A XXIV. rendű vádlottat felmentette az

– ellene hivatali vesztegetés elfogadása büntette [1978. évi IV. törvény 250. § (1), (3) bekezdés] miatt emelt vád alól.

A XXXII. rendű vádlottat felmentette az

– ellene 1 rendbeli közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] miatt emelt vád alól.

A XXXVI. rendű vádlottat felmentette az

– 1 rendbeli bűnszervezetben elkövetett befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) bekezdés I. fordulat, (2) bekezdés a) és c) pont] miatt ellene emelt vád alól.

Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet az érintett vádlottak tekintetében helybenhagyta, és rendelkezett a másodfokú eljárásban felmerült büntelmi költség viseléséről.

[3] A másodfokú ítélettel szemben másodfellebbezést jelentett be

– a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség az I. rendű, IV. rendű, VI. rendű, IX. rendű, XII. rendű, XXIV. rendű, XXXII. rendű és XXXVI. rendű vádlott terhére; valamint

– az I. rendű, a IV. rendű, a VI. rendű és a IX. rendű vádlottak védői, továbbá az I. rendű és XII. rendű vádlott.

[4] Az ügyész

– az I. rendű vádlott terhére a 71 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett – vesztegetés elfogadásának büntette, 1 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat hamisítás büntette, 3 rendbeli vesztegetés hatósági eljárásban büntette és 5 rendbeli – 4 esetben folytatólagosan – felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatti felmentő rendelkezés ellen bűnösség megállapításáért és a büntetés súlyosításáért (tényállás I/15., 22., 24., 29., 35., 36., 39., 40. pontjai);

– a IV. rendű vádlott terhére az 1 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadásának büntette miatti megszüntető rendelkezés miatt, bűnösségének 32 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadásának büntetében történő megállapítása végett, a bűnszervezeti elkövetés megállapításának téves mellőzése és a büntetés súlyosítása miatt;

– a VI. rendű vádlott terhére a hivatali vesztegetés büntette tekintetében hozott eljárást megszüntető rendelkezés ellen, a VI. rendű vádlott bűnösségének e cselekmények tekintetében történő megállapítása, valamint a büntetés súlyosítása végett;

– a IX. rendű vádlott terhére az 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés elfogadása büntette és 2 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett – magánokirat-hamisítás vétsége miatti felmentő rendelkezés ellen bűnösség megállapításáért és a büntetés súlyosításáért (tényállás 35. és 40. pontjai);

– a XII. rendű vádlott terhére a 3 rendbeli vesztegetés elfogadása hatósági eljárásban büntette miatti felmentő rendelkezés ellen bűnösség megállapításáért (tényállás 15. és 29. pontjai);

– a XXIV. rendű vádlott terhére a hivatali vesztegetés elfogadása büntettének vádja alóli felmentés ellen bűnösség megállapításáért és büntetés kiszabásáért (tényállás 29. pont);

– a XXXII. rendű vádlott terhére az 1 rendbeli közokirat-hamisítás büntette miatti felmentő rendelkezés ellen bűnösség megállapításáért (tényállás 15. pont);

– a XXXVI. rendű vádlott terhére az 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett befolyással üzérkedés büntette miatti felmentés ellen bűnösség megállapításáért (tényállás 38. pont)

fellebbezett.

[5] Az I. rendű vádlott védője fellebbezésében

- elsődlegesen az eljáró bíróság ítéletének megalapozatlanság okából történő hatályon kívül helyezését,
- másodlagosan az I. rendű vádlott bizonyítottság – az I/49. tényállási pont esetén bűncselekmény – hiányában történő felmentését,
- harmadlagosan a kiszabott büntetés lényeges enyhítését kérte.

Indokai szerint a másodfokú bíróság következtlenül hozott felmentő rendelkezéseket, mert ha a bizonyítékok értékelése során kifejtett álláspontot végig követte volna, úgy az I. rendű vádlott bűnössége egyik vádpontban sem lenne megállapítható. Kifogásolta a külföldön felvett tanú- és gyanúsítottai vallomások bizonyítékként történő értékelését, valamint a fedett nyomozók vallomásának felhasználását. Álláspontja szerint a fedett nyomozók úgy provokálták a bűncselekmény elkövetését, hogy erre a magyar hatóságok részéről nem rendelkeztek semmilyen engedéllyel, így eljárásuk nem felelt meg a magyar jogszabályokban foglalt feltételeknek; az iratokban ügyészi engedély nem fekszik el, csupán nem létező személyek tanúvallomásaival találkozhatók. A külföldi hatóságok által kihallgatott gyanúsítottaktól felvett jegyzőkönyvek felhasználásával kapcsolatban sérelmezte, hogy ezek a személyek jelen ügyben tanúk lennének, így megidézésük esetén jogosultak volnának a tanúvallomások megtagadására. Amennyiben élnének ezzel a jogukkal, úgy a korábban tett vallomásaik nem lennének bizonyítékként figyelembe vehetők, és azokat felolvasás útján sem lehetne tárgyalás anyagává tenni. Ezt a garanciális szabályt pedig álláspontja szerint nem lehet oly módon kikerülni, hogy gyanúsítottai vallomásaikat a bíróság okirati bizonyítékként használja fel. Arra is kitért, hogy a külföldi büntetőeljárásban a gyanúsított figyelmeztetése nem egyezik a magyar Be.-ben foglaltakkal, kimaradt belőle a hamis vádra való figyelmeztetés. Az I/49. vádpontban írt löfegyverrel visszaélés büntette kapcsán a védő a tévedés szabályainak alkalmazását kérte. Az időközben bekövetkezett jogszabályváltozásra is tekintettel kifogásolta a bünszervezetben elkövetés megállapítását, és az alkalmazandó Btk. megválasztását. A 24/2005. GKM számú rendeletre utalva kifejtette, hogy az I. rendű vádlottal szemben a foglalkozástól eltiltás tévesen került alkalmazásra, mert a vádlottat legfeljebb az autósiskola iskolavezetői foglalkozása gyakorlásától lehetett volna eltiltani. Az ügyészi fellebbezésben írtakra reagálva előadta, hogy a felmentéssel érintett esetekben a konkrét vizsgázó személyek vallomásának (meghallgatásának) hiányában, általánosítva, minden vizsgázó személlyel összefüggésben korrupciós bűncselekmény megállapítására nem kerülhet sor.

[6] Az I. rendű vádlott fellebbezésében tagadta a terhére rótt bűncselekmények elkövetését és kifejtette, hogy törvénytelen és fel nem használható bizonyítékokon alapulnak a bíróság határozatai, valamint vitatta a bünszervezet megállapítását is. Hivatkozott arra, hogy több tárgyaláson nem volt jelen a saját védője, akit egy olyan vádlott-társának a védője helyettesített, akivel a bíróság szerint bünszervezetben valószínűsítette meg a bűncselekményt. Mindezek alapján elsősorban felmentését, másodsorban büntetése enyhítését indítványozta.

[7] A IV. rendű vádlott védője fellebbezésében kifejtette, hogy jelen ügyben a vád tárgyát képező cselekmények a Balassagyarmati Törvényszék 4.B.150/2013/57. számon kihirdetett – és a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.212/2016/24. számú ítéletével jogerőre emelkedett – ítéletével már jogerősen elbírált folytatólagos elkövetésű cselekmények körébe tartoznak, így ítélt dolognak minősülnek. A védő hivatkozott továbbá a külföldi állampolgárságú személyek részére történő gépjárművezetői engedélyek kiadásának eljárására vonatkozó jogszabály jelentős megváltozására, melyet követően a IV. rendű vádlott szakmai értelmezés hiányában végezte a munkáját, a becsatolt okiratok valóságáról nem tudott meggyőződni, továbbá a szándékossága nem is nyert bizonyítást. A védő az eljárást megszüntető rendelkezés helybenhagyását, egyebekben a IV. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetés enyhítését, illetőleg a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának felfüggesztését indítványozta.

[8] A VI. rendű vádlott védője fellebbezésében

– elsődlegesen a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta a tényállás téves megállapítása, téves jogi minősítés miatt,

– másodlagosan a vádlott felmentését,

– harmadlagosan a büntetés enyhítését kérte.

Kifogásolta, hogy a bíróságok olyan cselekményben is elbírálták a VI. rendű vádlott felelősségét, amellyel meg sem volt gyanúsítva, valamint vitatta, hogy a vádlottnak ráhatása lett volna a vádbeli ügyek mikénti elintézésére. Sérelmezte a bünszervezetben történő elkövetés megállapítását, az eljárást megszüntető rendelkezés tekintetében pedig a másodfokú bíróság jogi álláspontját osztotta.

[9] A IX. rendű vádlott védője hivatkozott arra, hogy a másodfokú ítélet rendelkező része részben ellentétesnek mutatkozott annak szóbeli indokolásával, mivel ez utóbbi által deklarált 35. tényállási pont tekintetében történő felmentés a rendelkező részben nem jelent meg, illetőleg nem dönthető el, hogy a 40. tényállási ponthoz kapcsolódó felmentő rendelkezés érinti-e azt.

[10] A XII. rendű vádlott enyhítésért jelentett be fellebbezést, indokolás nélkül. Védője észrevételében arra mutatott rá, hogy a másodfokú bíróság törvénysértően állapította meg védencével kapcsolatban, hogy a bűncselekményeit bünszervezetben követte el, mivel a terhére rótt cselekmények az elkövetéskor hatályos büntetőtörvény szerint nem 5 évi, hanem csak 3 évi szabadságvesztéssel büntetendőek, így a bünszervezet törvényi ismerve – hiányzik.

[11] A XXXVI. rendű vádlott védője az ügyészi fellebbezésre tett észrevételében a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

[12] A Legfőbb Ügyészség BF.509/2019/7. számú átiratában a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezését – annak indokaival egyetértve – fenntartotta; az I. rendű, IV. rendű, VI. rendű és IX. rendű vádlott védőinek a fellebbezését alaptalannak tartotta, míg a XII. rendű vádlott fellebbezését más okból vélte alaposnak.

[13] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla másodfokú ítélete az I. rendű, IV. rendű, VI. rendű, IX. rendű, XII. rendű, XXIV. rendű, XXXII. rendű és XXXVI. rendű vádlott tekintetében tartalmazott olyan, az elsőfokú ítélettől eltérő rendelkezést, amely a Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja értelmében megnyitotta a harmadfokú eljárás lehetőségét. A felülbírálat a Be. 618. § (1) bekezdése alapján az esetleges eljárási szabálysértések vizsgálatán túl az I/15., 22., 24., 29., 35., 36., 39. és 40. tényálláspontban történt másodfokú felmentő rendelkezésekre, a 37., 38. és 45. tényálláspontok tekintetében a IV. rendű és VI. rendű vádlottak hivatali vesztegetési cselekményei esetében az eljárás megszüntetésre, valamint az ezekkel összefüggő rendelkezésekre, így elsősorban a kiszabott büntetésekre korlátozott.

[14] Hivatkozott arra, hogy törvényben kizárt az a másodfellebbezés, amely a másodfokú bíróság határozatának nem a bűnösségre vonatkozó, az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntését, vagy legalábbis nem az ellentétes döntéshez szorosan kapcsolódó, az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálat következtében meghozott rendelkezését támadja. Nem vehető figyelembe ezért az I. rendű vádlott fellebbezésének a bizonyítékok törvényességét vitató és az ellentétes döntéssel nem érintett tényállásokban történő felmentését célzó része.

[15] Az ügyész szerint a másodfokú bíróság által megállapított tényállás az I/15., 22., 24., 29., 35., 36., 39. és 40. tényálláspontok tekintetében a Be. 582. § (2) bekezdés c) és d) pontjaira figyelemmel részben megalapozatlan, mivel az ellentétes döntés tekintetében megállapított tényállás ellentétes a lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, valamint a másodfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

[16] Álláspontja szerint tévedett a Fővárosi Ítéltábla, amikor elvetette az elsőfokú bíróságnak azt a logikai következtetését, mely szerint azok a külföldi állampolgárok, akik a vádbeli autósiskolánál jelentkeztek vizsgára vagy tettek vizsgát, valamennyien jogellenesen, korrupciós bűncselekmény útján kívántak jogosítványt szerezni. A hétköznapi logika szabályai szerint okszerű következtetés vonható arra, hogy a korábban magyarországi lakóhellyel, tartózkodási hellyel, munkahellyel vagy bármilyen más tényszerű kötődéssel nem rendelkező külföldi állampolgárságú személyek nem a gépjárművezetői engedélynek az ürömi – és nem más városban lévő – székhelyű autósiskolában történő megszerzése céljából érkeztek az országba, hanem az általános részben foglaltaknak megfelelően, bűncselekmény útján kívánták a vezetői engedélyüket megszerezni. Tény, hogy a vádlottak által működtetett bűnszervezetnek ez volt a célja, tény az is, hogy az ügyiratokban a vezetői engedélyt teljesen szabályosan megszerző külföldi állampolgárságú személyekre nem merült fel adat, miként az is tény, hogy az ügymenet jelentős részben egységesnek tekinthető. Mindezekből a közvetett bizonyítás szabályai szerint következik tehát, hogy a konkrét vizsgázó személy vallomása hiányában, pusztán okirati bizonyítékok és a közvetítő személy nyilatkozata alapján is lehetséges a vezetői engedély jogellenes módon, korrupciós cselekmény útján történő megszerzésének megállapítása.

[17] Hivatkozott arra, hogy tévedett a másodfokú bíróság akkor is, amikor a IV. rendű és VI. rendű vádlottak 37., 38. és 45. tényálláspontban foglalt korrupciós kapcsolata tekintetében az eljárást ítélt dologra hivatkozással megszüntette.

[18] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélettel szemben megalapozottan állapította meg a terhelti kör egy részének bünszervezetben történő bűnelkövetését, míg a IV. rendű vádlott esetében a bünszervezeti elkövetés mellőzésére vonatkozó döntés a korrupciós cselekmények megítélésétől függetlenül téves. A XII. rendű vádlott védőjének az észrevételében a bünszervezetben történő elkövetésnek a védencével szembeni törvénysértő megállapításra való hivatkozást alaposnak találta, míg az egyéb védelmi hivatkozásokat nem.

III.

[19] A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.

[20] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli indítványban foglaltakat fenntartotta. Utalt arra, hogy a felülbírálat terjedelmét a Be. 618. § (1) bekezdés határozza meg. Kifejtette: a IX. rendű vádlott védője hivatkozott arra, hogy a rendelkező rész részben ellentétes a szóbeli indokolással, valamint a XII. rendű vádlott védője hivatkozott arra, hogy a rendelkező rész teljesen ellentétes az indokolással. A IX. rendű vádlott tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a 30. és 31. tényállási pontban írt magatartás 3 rendbeli vesztegetés elfogadásának minősítette. A hivatkozott 35. tényállási pont helyett a 40. tényállási pontban írt 5 rendbeli vesztegetés elfogadása miatti felmentés nem került feltüntetésre a rendelkező részben. Ami a XII. rendű vádlott védőjének kifogását illeti, kitért arra, hogy mit jelent a teljes mértékben ellentétes indokolás. Ez akkor állapítható meg, ha az ítélet másodfokon nem értelmezhető, és ezért megváltoztató határozattal nem javítható, emiatt hatályon kívül kell helyezni és új eljárásra kell utasítani a bíróságot. Jelen ügyben az ügyész szerint a másodfokú bíróság tévesen összesítette a bűncselekményeket, és így 3 rendbeli felmentést és a XII. rendű vádlott terhén maradt cselekményeket 4 rendbeliként minősítette. Álláspontja szerint ez számítási hiba, ezt javítani nem lehet, azonban ez hatályon kívül helyezést nem eredményezhet. Az ügyészi fellebbezés érintette ezt a tényállást is, és ezért a vádlott bűnösségét kell megállapítani.

[21] Az ügyész kifejtette, hogy jelen ügyben a felülbírálat terjedelme a I/15., 22., 24., 29., 35., 36., 39. és 40. tényállási pontban történt felmentés, valamint a 37., 38. és 45. tényállási pontban való eljárás megszüntetésére korlátozódik, e tekintetben korlátozott a felülbírálat. Az EBH 2018.B.27. számú döntésre utalva hivatkozott arra, hogy a fellebbezéssel csak az ellentétes döntés, illetve a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezése vagy része támadható, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett. A másodfokú ítéletnek egyéb rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek. Az I. rendű vádlott és védőjének fellebbezése abban a részében nem vehető figyelembe, amely nem az ellentétes döntéssel érintett tényállási pontokat támadja, így a bizonyítékok törvényességét vitató és a felmentést célzó része. Az ügyészi fellebbezéssel érintett tényállási pontok esetében a megalapozatlanságra vonatkozó nyilatkozatot fenntartotta. Nagy számban érkeztek külföldi állampolgárságú személyek korrupciós szándékkal jogosítványt szerezni és egyértelmű, hogy azok a személyek is ezzel a

szándékkal érkeztek, akiknél konkrét bizonyítékot erre nem talált a nyomozó hatóság. Arra vonatkozó adat nincs az iratok között, hogy ennél az iskolánál szabályosan szerzett volna bárki jogosítványt.

[22] Az ügyészi álláspont szerint tévedett a másodfokú bíróság az ítélt dolog tekintetében is. A bírói gyakorlat az egység és a többség közötti megkülönböztetés anyagi jogi kereteit használja fel a kizáró hatás terjedelmének megítélésénél. Jelen ügyben a IV. rendű és VI. rendű vádlottak korrupciós cselekményei nem képeznek egységet, a 37., 38. és 45. tényállási pontok 32 rendbeli hivatali vesztegetés büntettének és 32 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadása büntettének, nem pedig folytatólagos egység megállapításának van helye.

[23] A bűnszervezet új fogalmát elemezve az ügyész szerint a VI. rendű vádlott kivételével a többi vádlott tekintetében aggálytalanul megállapítható a bűnszervezetben elkövetés. A csoport hierarchikusan szervezett volta megfeleltethető a bűnszervezet 1999. március 1. és 2002. március 31. napja között hatályban volt Btk. 130. § 8. pontjában írt fogalmában rögzített alá-fölé rendeltségi rendszernek. A hierarchikus szervezet legalább két szintet jelent, irányító-irányított, vezető-vezetett, utasító-utasított személyi kapcsolatok mellett. Indokoltnak tartotta kitekinteni a Palermo-i egyezményre, amely szerint a szervezett bűnözői csoport létrejöttének nem feltétele, hogy fejlett hierarchiával rendelkezzen, ahogyan az sem, hogy tagsága állandó legyen, vagy tagjainak szerepét pontosan meghatározza, a hierarchia nem jelent tehát fejlett, mereven elhatárolható döntési szinteket. A konspiratív működés kapcsán az ügyész hivatkozott a BH 2003.6., BH 2007.403., EBH 2007.1677., BH 2009.96., BH 2009.196. és az EBH 2010.2211. számú határozatban foglaltakra, így arra, hogy konspiráció alatt egyfajta titkos és leplezett működés értendő, amelynek célja a csoport tényleges tevékenységének elfedése.

[24] Az ügyész utalt arra, hogy az I. rendű vádlott az autósiskola egyik tulajdonosa és vezetője volt, itt dolgozott oktatóként a IX. rendű vádlott is. Az oktatókat az I. rendű vádlott jelölte ki, akiket megbízott azzal, hogy a vezetési kartonon valótlannal igazolják le a vezetési órákon történt részvételt. Az I. rendű vádlott az oktatókat azzal is megbízta, hogy a vizsgabiztosoknak jogtalan előnyt ígérjenek a vizsgák megfelelő minősítése érdekében. Az I. rendű vádlott tolmácsokat, így a XII. rendű vádlottat is a vizsgák befolyásolására alkalmas tolmácsolással bízta meg. A képzés és vizsgáztatás vonatkozásában az I. rendű vádlott irányított, a jogosítvánnyal kapcsolatos ügyintézésre a VII. rendű vádlott irányítása mellett a II. rendű vádlott specializálódott. Az okmányokkal kapcsolatos ügyintézéshez a VI. rendű vádlott 2010-ben csatlakozott. Ehhez szervezték be a IV. rendű vádlottat a vezetői engedélyek jogszabálysértő kiállítására anyagi ellenszolgáltatás ellenében. Látható, hogy legalább kétszintű kapcsolat volt, amely túlmutatott az egyszerű munkáltatói viszonyon. A vezetők a vezetetteket további személyek bünelkövetésbe vonására is utasították. A rendszer úgy került kialakításra, hogy a szervezetet csak a vezetők ismerték, és csak a vezetők kössék össze az egyes tagokat. A tagok tudata át kellett fogja, hogy cselekményükkel egy szervezett működéshez járulnak hozzá, amellyel bűncselekményeket követnek el.

Álláspontja szerint a bűnszervezeti elkövetők tekintetében a régi Btk. alkalmazása a helyes. Akiknél a bűnszervezeti elkövetés nem állapítható meg, azoknál az új Btk. alkalmazás a kedvezőbb, ez alól csak a XII. rendű vádlott a kivétel a büntetési tételek miatt. A Legfőbb Ügyészség indítványát annyi változtatással tartotta fenn, hogy a XII. rendű vádlott bűnösségét

nem további 2, hanem 3 rendbeli hatósági eljárásban jogtalan előny elfogadásával elkövetett vesztegetés büntetében is állapítsa meg a Kúria.

[25] Az I. rendű vádlott védője utalt arra, hogy a másodfokú bíróság nyilvános üléséről szóló jegyzőkönyvben nem szerepel, hogy hatályon kívül helyezés miatt is jelentett be fellebbezést, ez azonban megtörtént, fellebbezését ennek megfelelően is indokolta. Álláspontja szerint nem csak az eltérő rendelkezéseket kell vizsgálni, hanem ezek alapjául szolgáló indokolást és az egyéb következményeket is, ilyen a bünszervezet kérdése, mivel ez kihatott az alkalmazott Btk. megválasztására, az alkalmazott szankcióra, a feltételes szabadságra és a fokozatra is.

Hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése abszolút eljárási szabálysértés okán is indokolt, mivel ha a bíróság megállapította, hogy a vádlottak bünszervezetben követték el a cselekményt, akkor nem láthatták volna el a védelmet többször is egymást helyettesítve a VII. rendű vádlott védőjével. Bár mindketten tagadták a bűncselekmények elkövetését, az I. rendű vádlott részletes vallomást tett az iskola működéséről.

Az írásbeli fellebbezés indokolásában írtakat változatlanul fenntartotta, és a megtámadott határozat hatályon kívül kell helyezését kérte megalapozatlanság miatt is. Utalt arra, hogy amennyiben a Kúria a hatályon kívül helyezést nem tartja indokoltnak, úgy újra kell értékelnie a tényállásokat a külföldi tanúvallomások nélkül, és meg kell vizsgálnia a további felmentések szükségességét, adott esetben teljes körűen. A löfegyverrel visszaélés büntette csak egyenes szándékkal követhető el, ezért e tekintetben bűncselekmény hiányában kérte az I. rendű vádlott felmentését.

A bünszervezet fogalomváltozására tekintettel az elbíráláskori Btk. alkalmazását látta a kedvezőbbnek, mivel ez alapján biztosan nem állapítható meg a bünszervezet. Nincs hierarchia, nincs utasítási rendszer, nincs meg a szervezettség azon szintje, ami alapján a jogalkotó által elvárt szigorúbb feltételek mellett a bünszervezet megállapítható lenne.

Kifogásolta, hogy semmilyen módon nem indokolták meg az eljáró bíróságok a vagyonekobzás pontos összegét, az sem bizonyított, hogy mennyi nyeresége volt az I. rendű vádlottnak. Amennyiben a hatályon kívül helyezést, vagy a felmentést nem tartja megalapozottnak a Kúria, kérte, hogy az I. rendű vádlott esetében enyhítő körülményként vegye figyelembe a jelentős időmúlást, továbbá betegségei mellett azt, hogy 60 évesen még büntetlen előéletű.

[26] A IV. rendű vádlott védője felszólalásában az ügyész folytatólagos egységre vonatkozó álláspontját alaptalannak tartotta. Az eljárás megszüntetése folytán a bűnösségi kör szűkülését álláspontja szerint nem vette kellő mértékkel figyelembe az ítéletábra a büntetiskiszabáskor, ezért a IV. rendű vádlott esetében a büntetés enyhítését, egyebekben a másodfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[27] A VI. rendű vádlott védője az írásban benyújtott fellebbezését annak indokaival együtt fenntartotta. Kifejtette, hogy jelen esetben nincsenek meg a bünszervezet

megállapításának feltételei: nincs konspiratív működés, van valamilyen kapcsolati rendszer, de nincs összehangolt, utasításos működés, nincs alá-fölé rendeltség.

[28] A IX. rendű vádlott védője írásbeli fellebbezését fenntartotta, pontosította annyiban, hogy a másodfokú ítélet rendelkező részében nem került feltüntetésre 5 rendbeli felmentő rendelkezés, ami a 40. tényállási pontot érinti. Álláspontja szerint az ügyészi fellebbezéssel ellentétben nem lehet vélelmezett, általános következtetés alapján bűnösséget kimondani minden külföldi állampolgár tekintetében, akik az iskolával kapcsolatba kerültek. Úgy vélte, hogy a jogalkotó szándékosan szűkíteni kívánta a bünszervezet fogalmát. A büntetéskiszabás kapcsán az ügyész felróta a vádlottnak a másokat bűnbevívő szerepét, ilyen tevékenységre utaló adat azonban nem merült fel. Kérte, hogy a IX. rendű vádlott esetében a büntetés súlyosításra vonatkozó indítványt a Kúria utasítsa el.

[29] A XII. rendű vádlott védője kifejtette, hogy a másodfokú ítélet a Be. 625. § (2) bekezdés a) pont és 608. § (1) bekezdés f) pontja alapján törvénysértő; az ítélet rendelkező része ellentmond az indokolásnak. Az ítélet tábla 3 rendbeli vesztegetés hatósági eljárásban büntette miatt felmentette a XII. rendű vádlottat, és négy esetben bűnösnek találta. Ehhez képest az ítélet indokolásában öt tényállás esetén kifejezetten marasztalt, kettő esetben felment, szemben a rendelkező rész három felmentő rendelkezésével. Az ítélet szerint a 15. tényállásban bűnösségét nem látta megállapíthatónak, a 29. tényállásban pedig a büntetőjogi felelőssége nem volt megállapítható. Kellene lennie egy harmadik tényállásnak, de az nem található, illetve az ítéletből nem állapítható meg; ezzel szemben öt tényállási pontban megállapítja a vádlott büntetőjogi felelősségét. Elmulasztotta a másodfokú bíróság hozzátenni, hogy a 26. tényállási pont esetében is bűnösséget állapított meg. Ezek a hibák az ügy érdemére vonatkozóak, ezért ebben az esetben álláspontja szerint csak a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére van lehetőség. Hivatkozott arra, hogy a Be. a nyelvtani értelmezés és a kialakult joggyakorlati értelmezés kettősségét úgy oldotta fel a 624. § (1) bekezdésében, hogy minden olyan esetben feljogosítja a harmadfokú bíróságot a törvénynek megfelelő határozat hozatalára, amikor a másodfokú bíróság jogszabályt helytelenül alkalmazott. Jelen esetben helytelenül alkalmazott anyagi jogi szabályt is a bíróság, hiszen helytelenül állapította meg a bünszervezetet. Előadta, hogy a XII. rendű vádlott 49. éves, másodéves joghallgató, végrehajtó-helyettes, beteg hozzátartozójáról gondoskodik, esetében nem lehet büntetési cél az, hogy teljes hivatalvesztésre ítélje a bíróság. Elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését, másodlagosan fentiek szerinti, törvénynek megfelelő határozat meghozatalát kérte.

[30] A XXIV. rendű vádlott védője a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

[31] A XXXII. rendű vádlott védője kérte, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét hagyja helyben, és csatlakozott az I. rendű és a IX. rendű vádlott védője által elmondottakhoz.

[32] A XXXVI. rendű vádlott védője szerint a felmentő rendelkezés törvényes, a másodfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

[33] A IV. rendű, a XII. rendű és a XXIV. rendű vádlott védőik előadásához csatlakozott.

IV.

[34] Az I. rendű vádlott és védője, a IV. rendű vádlott védője, a VI. rendű vádlott és védője, a IX. rendű vádlott védője, a XII. rendű vádlott által, valamint az ügyész által az I. rendű, a IV. rendű, a VI. rendű, a IX. rendű, a XII. rendű, a XXIV. rendű, a XXXII. rendű és a XXXVI. rendű vádlott terhére bejelentett (másod)fellebbezés a következők szerint alapos.

[35] A (másod)fellebbezések alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén biztosítja.

[36] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslat terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül. Mindez a következőket jelenti.

[37] A Be. 615. § (1) és (2) bekezdése meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdés pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.

[38] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bíróságéval ellentétes.

[39] A 615. § (2) bekezdése szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

b) első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

[40] Az ellentétes rendelkezés mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő – így az első bűnösségmegállapítás ellenében igénybe vehető – új eljárási fokra.

[41] A hatályos Be. ehhez, a korábbi eljárási törvényben is meglévő feltételhez hozzárendelte, hogy nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak fájlalása, sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.

[42] Utóbbiról rendelkezik a 615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat 618. § szerinti szabályozása.

[43] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen jelent harmadfokú eljárásra jogot, hanem csak akkor, ha azt, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi; ez a sérelmezés jelent belépőt az érintett rész felülbírálatához, és ha a sérelem alapos, akkor nyílik meg a döntési jogkör. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha azt a jogosult sérelmezi.

[44] E szabályozás által – tehát a jogorvoslat terjedelméhez, célra tartásához kötöttsége folytán – a harmadfokú eljárás közelített a felülvizsgálathoz, ami egyébként jellegét tekintve természetes, mivel a harmadfokú eljárás valójában nem a másodfokú revízió folytatása, hanem a felülvizsgálati revízió előre hozatala, jogerőre előttre hozatala.

[45] Mindehhez járul a 618. § (4) bekezdése, miszerint a senki által nem támadott felmentő, avagy eljárást megszüntető rendelkezés nem bírálható felül, azonban ilyenkor is megmarad az a fellebbezési jog, ami az ilyen rendelkezéssel mint ellentétes döntéssel előállt törvényi ok esetében az ezzel összefüggő rendelkezés sérelmezésére biztosít fellebbezési jogot (Bhar.III.111/2019/8.).

[46] Ez tehát a harmadfok kapuja, aminek törvényi oka, valamint törvényi joga egyaránt biztosított jelen ügyben az érintett vádlottak esetében, s ezzel a joggal az ügyész és a védelem élt is.

[47] Itt jegyzi meg a Kúria, hogy a felülbírálat lehetőségét – értelemszerűen – önállóan, a saját jogán nyitja meg az adott jogosult fellebbezési jogának (törvénynek megfelelő) gyakorlása.

[48] Ugyanakkor nem változott a harmadfokú felülbírálatnak az a rendelkezése, ami szerint harmadfokú bíróság – értelemszerűen joghatályos fellebbezések esetén – az elsőfokú és a másodfokú bíróság eljárását arra tekintett nélkül felülbírálja, hogy ki, milyen okból fellebbezett [Be. 618. § (1) bekezdés b) pont].

[49] A joghatályos ügyészi és védői fellebbezések alapján a Kúria – első körben – a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírálta a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.

[50] A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.

[51] Rendes jogorvoslat (így harmadfokú felülbírálat) esetén azonban bizonyos eljárási szabályok megtartásának vizsgálatát egy vonatkozásban megelőzi a tényállás megalapozottságának vizsgálata. Az indokolási kötelezettség teljesítése – amelynek

megsértése relatív eljárási szabályszegés – ugyanis nyilvánvalóan a megalapozott, illetve megalapozottá vált tényállás tekintetében vizsgálható (felülvizsgálati eljárásban mindez közömbös, mivel a tényállás megalapozottságának kérdése érinthetetlen).

[52] Mindezek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná.

[53] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le.

[54] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállásának a fellebbezéssel érintett részei megalapozottak-e.

[55] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).

[56] A harmadfokú bíróság e körben értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő – az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által módosítás nélkül is – megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás.

[57] Főszabályként a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bekezdés].

[58] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát – változatlanul – a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.

[59] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének – akár közvetett, akár közvetett bizonyítás útján való – meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.

[60] Ugyanakkor – a hatályos törvény szerint már – nem kivételes, amikor a Be. felmentést ad e kötöttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság

– a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy

– eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).

[61] Ennek elsődleges és általános feltétele, ha a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó

– kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),

– vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése).

[62] Ez történhet az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy bizonyításfelvétel útján, és a bíróság eltérően értékelheti azzal a ténnyel kapcsolatos bizonyítékokat, amire bizonyítást vett fel. Viszont a kiegészítés, helyesbítés csak a meglévő tényállásba illeszkedő ténymegállapítást eredményezhet, attól eltérőt nem.

[63] Következésképpen, ha a tényállás megalapozatlansága ezúton kiküszöbölhetetlen, akkor az szükségszerűen hatályon kívül helyezést eredményez. Ez alól kivétel, ha eltérő tényállás állapítható meg az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy bizonyításfelvétel útján, és annak alapján a vádlott felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének van helye.

[64] Ennek az sem akadálya, hogy a másodfokú bizonyítás alapján megállapított új tények ellentétbe kerülnek az elsőfokú tényállás egyéb részeivel. Ebben az esetben mód van olyan ténnyel kapcsolatos bizonyítékok eltérő értékelésére is, amire a másodfokú bíróság bizonyítást nem vett fel. Ez esetben tehát a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja szerinti korlát nem érvényesül [Be. 593. § (2) bekezdés].

[65] E rendelkezés indoka, hogy feleslegessé teszi az ítélet hatályon kívül helyezését akkor, amikor a megalapozatlanság kiküszöbölése a megismételt eljárásban amúgy is a vádlott felmentését, az eljárás megszüntetését eredményezné.

[66] A bizonyítékok eltérő értékelésével kapcsolatos korlátozás feloldása pedig azért szükséges, mert ellenkező esetben a másodfokú bizonyítással érintett, illetve nem érintett tények együttes értékelése, és így eltérő tényállás megállapítása gyakorlatilag lehetetlen lenne.

[67] Következésképpen az eltérő tényállás és a bizonyítékok eltérő értékelése különböző.

[68] Ha eltérő tényállás megállapítására van törvényi lehetőség, akkor az magában foglalja a bizonyítékok eltérő értékelését, a teljes felülmérlegelést.

[69] Ugyanakkor eltérő tényállás megállapításának törvényi lehetősége nélkül a bizonyítékok eltérő értékelése csak korlátozott törvényi lehetőség, ugyanis annak eredménye összhangban kell álljon a módosítandó tényállással.

[70] Az eltérő tényállás megállapításának szintén alapvető feltétele, hogy maga a tényállás megalapozatlan legyen (BJD 8349.).

[71] Ha a tényállás megalapozott, még a felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével (BJD 7761., 8377.).

[72] Jelen ügyben a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy a tényállás részben megalapozatlan (5.Bf.221/2018/47. számú ítélet 68. oldal).

[73] Ezt kiküszöbölendő a tényállást – iratok alapján, és ténybeli következtetéssel – kiegészítette. Következésképpen a másodfokú bíróság kifejezett álláspontja szerint nincs szó arról, hogy a tényállás teljesen megalapozatlan lenne, ekként pedig az eltérő tényállás megállapításának sincs törvényi feltétele.

[74] Ezzel szemben a másodfokú bíróság valójában részben eltérő tényállást állapított meg.

[75] Eltérő a tényállás, ha olyan lényeges elemben van eltérés, amely az ügy megítélését megfordíthatja.

[76] Ehhez képest az egyik ítélet szerint a cselekmény megtörtént, a másik szerint viszont nem, vagyis az egyik bíróság szerint a vádlott elkövette a cselekményt, a másik szerint viszont nem.

[77] Ez egyben azt is jelenti, hogy a másodfokú bíróság nem csupán olyan tények vonatkozásában értékelte a bizonyítékokat eltérően, amelyekre bizonyítást vett fel, hanem az általa tett kiegészítésekkel megállapított tényállásból eltérő jogi következtetésre jutott (amint azt kifejezetten rögzítette is).

[78] Ez ugyanis, ha burkoltan is, de valójában mindig a bizonyítékok teljes körének újraértékelését, s nem csupán a megalapozatlanság kiküszöbölését célzó bizonyíték tényállásba illeszkedő értékelését jelenti.

[79] Erre kizárólag felmentés (eljárás megszüntetése) iránti esetben van jogi lehetőség, amikor is tehát közömbössé válik az elsőfokú bíróság ténymegállapító tevékenysége megalapozottságának kérdése [Be. 593. § (1) bekezdés b) pont, (2) bekezdés II. fordulat].

[80] A Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja és a (2) bekezdés I. fordulatának összevetéséből viszont az is következik, hogy a másodfokú bíróság a részbeni megalapozatlanság kiküszöbölését bűnösség irányába ható módon az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy az ügyészség által indítványozott bizonyítás alapján, illetve folytán az eltérő tényállás megállapításával, de csak oly módon teheti meg, hogy kizárólag azokkal a tényekkel kapcsolatban értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, amelyekre bizonyítást vett fel.

[81] Mindezek értelemszerűen a harmadfokú bíróság esetében is érvényesek azzal a további korlátozással, hogy harmadfokú eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 619. § (2) bekezdés].

[82] Az eltérő jogi értékelés korlátja értelemszerűen a súlyosítási tilalom.

[83] Ez tehát a harmadfokú fellebbezési jogból és a felülbírálati okból következő döntési jogkör levezetése és annak elvi tartalma.

[84] A másodfokú ítélet felülbírálata kapcsán valamennyi érintett vádlott esetében az a kérdés, hogy a másodfokú bíróság megtehetette-e eljárásjogilag azt, amit tett, illetve helyesen tette-e azt, amit egyébként megtehetett.

[85] Az elsőfokú bíróság rendelkezett a vádlottak büntetőjogi felelősségéről, ennek jogi álláspontját a tényállás pontjaihoz rendelte vádlottanként és az ítéletében rögzítette (24.B.952/2015/160. számú elsőfokú ítélet 184–191. oldal). Innen visszafelé haladva jogi álláspontjának – ténybeli bizonyítás alapján – megállapította, rögzítette ténybeli alapjait, azaz a tényállást (a vád szerinti pontok sorrendjében és a vád tartalmának megfelelően) megállapította (elsőfokú ítélet 9–136. oldal). Ezek az elsőfokú bíróság ténymegállapításai, melyek körében konkrét vádlottak és konkrét kilétű ügyfelek nevét rögzítette.

[86] Az elsőfokú bíróság a tényállást követően vádlottanként (elsőfokú ítélet 142–151. oldal), és tanúként (151–164. oldal), valamint az okirati bizonyítékok szerint (elsőfokú ítélet 164–172. oldal), továbbá a titkos információ gyűjtés adataival (elsőfokú ítélet 172–176. oldal) is számolva számba vette és értékelte a bizonyítékokat, és erről kifejezetten számot adott és rögzítette a meggyőződését. Végül pedig a jogi álláspontját is kifejtette.

[87] Mindezek alapján az elsőfokú ítélet 176. oldalán a negyedik bekezdésben az elsőfokú bíróság rögzítette, miszerint „Az egyes vallomásokból kitűnően egyértelműen megállapítható a tényállási pontok szerinti részletezéssel, hogy melyik külföldi állampolgár kinek a közreműködésével és milyen időpontban érkezett Magyarországra magyarországi lakó- és tartózkodási helye nélkül, annak tényleges szándéka nélkül és tényleges magyarországi munkavégzés nélkül az érintett vádlottak közreműködésével valótlan tartalmú okiratok kerültek kiállításra a tényállásban írtak szerint. Ezek felhasználásával valótlan orvosi vizsgálati eredményeket rögzítő okiratok keletkeztek a tényállásokban tett személyi közreműködéssel. Az I. rendű vádlott által jogellenesen átvett és tényleges teljesítmény és vizsga nélküli vezetői engedélyek megszerzésének céljából kért és adott összegből a folyamatban közreműködő oktatóknak, vizsgabiztosoknak és tolmácsoknak juttatott összeg ellentételezéseként vezetői engedélyhez juttatta az erre egyébként alkalmatlan jelölteket.”

[88] Ez mindazon megállapítások következménye, amelyekhez igazodóan az említett oldalakon keresztül az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette a bizonyítékértékelésével kapcsolatos álláspontját, a bizonyítékok számbavételét és mindazt, amit ilyenkor meg kell indokolnia.

[89] A másodfokú bíróság az ügyben nyilvános ülést tartott. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a tényállás részben megalapozatlan, és azt a felmentésre apellálva az iratok tartalma és ténybeli következtetések alapján kiegészítette, helyesbítette (megjegyzendő erre ma már a bűnösségre apellálva is lehetősége lenne) (5.Bf.221/2018/47. számú másodfokú ítélet 68–75. oldala).

[90] Ezt zárta le az a megállapítás, miszerint a tényállás ezekkel a helyesbítésekkel, kiegészítésekkel a Be. 593. § (3) bekezdése alapján irányadó (másodfokú ítélet 75. oldal).

[91] A kérdés az, hogy ugyanez a megállapítás harmadfokú eljárásban megtehető-e, vagyis a Kúria számára is irányadónak tekinthető-e a másodfokú bíróság által helyesbített, kiegészített tényállás, avagy ebben kétségei vannak, mégpedig jelen eljárásban nem feloldható kétségei.

[92] A másodfokú bíróság által elvégzett tényállás korrekciókat áttekintve azokról a következő állapítható meg.

[93] Jelen esetben valójában arról van szó, hogy a másodfokú bíróság számos helyen olyan ténybeli változtatást hajtott végre, aminek következtében a vonatkozó tényállása kétarcú (azaz nem egyértelmű) lett mind a felmentő, mind pedig a bűnösséget megállapító részét illetően. Ez pedig harmadfokú eljárásban nem tisztázható iratok alapján, avagy ténybeli következtetéssel, bizonyításnak pedig nincs helye.

[94] A másodfokú bíróság kifejezetten rögzítette, miszerint „A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság helyett tényállási pontonként értékelte a rendelkezésre álló személyi és tárgyi bizonyítékokat és összefoglalóan az alábbiakat állapította meg:”(másodfokú ítélet 98–112. oldal).

[95] Ehhez képest az I. rendű vádlott (mint központi személy) esetében a következő perjogi helyzet állt elő.

[96] Az elsőfokú bíróság egyértelműen rögzítette az I. rendű vádlott esetében a tényállás I/2-I/37., valamint az I/39. pontja szerint a 106 rendbeli vesztegetésnek az elkövetői magatartását. E tényállási pontok konkrét elkövetői magatartásokat, konkrét ügyfeleket, személyeket tartalmaztak.

[97] A másodfokú bíróság viszont nem mellőzte a felmentéssel érintett tényállási pontok esetében a helyesbítése kapcsán az elkövetés ténybeliségére vonatkozó megállapításokat, csupán azt a jogi álláspontját rögzítette, miszerint

– „a büntetőjogi felelősség kétséget kizáróan nem megállapítható”; valamint

– „Nem volt ilyen egyértelmű a rendelkezésre álló bizonyítékokból levonható következtetés a 15., 22., 24., 29., 35., 36., 39. egy része, 40. tényállási pontokban.”.

[98] Ezáltal azonban kétarcúvá tette a másodfokú ítéletet, ugyanis az általa nem érintett ténybeliség saját álláspontja szerint is irányadó, viszont a jogi álláspontja ezzel szembeütően szembeütköző mind a jogi indokolás, mind a rendelkezés tekintetében.

[99] Az I/15. tényállási pont esetében ez a következők szerinti.

Az elsőfokú ítélet 78–79. oldala (az elektronikus ítéleti változat számozásának megfelelően, a másodfokú bíróság, ugyanis az elsőfokú ítéletnek nem a papír alapú (kiadmányozott), hanem az elektronikus változata szerinti oldalszámozásra hivatkozott):

„Az 1. számú tanú 2009. február 13. napját megelőzően – pontosan meg nem állapítható időpontban – felvette a kapcsolatot a 2. számú tanúval azzal, hogy magyar jogosítványt szeretne szerezni „B” és „D” járműkategóriában, majd megállapodtak, hogy a 2. számú tanú tartózkodási engedéllyel együtt 2.000 euró ellenében intézi el neki. A 2. számú tanú 2009. február 2. napja körüli időben a megállapodás alapján az 1. számú tanút bemutatta az I. rendű vádlottnak, egyúttal 500 eurót kért tőle azzal, hogy azt az I. rendű vádlott részére továbbítja.

Az I. rendű vádlott az összeg átadását követően jelentkezési lapot töltetett ki az 1. számú tanúval, vezetési kartont állított ki, illetve elméleti vizsgára bocsátáshoz szükséges egészségi alkalmassági véleményt szerzett neki, amit az 1. számú Kft. házi orvosa, a XXXII. rendű vádlott állított ki 2009. február 10. napi dátummal, melyben a járművezetőjelöltet annak ellenére minősítette alkalmasnak gépjárművezetésre, hogy ténylegesen nem végezte el az ennek megállapításához szükséges vizsgálatokat.

Az I. rendű vádlott emellett ismeretlen összegű, megközelítőleg 50-100 eurót ajánlott a XII. rendű vádlottnak azzal, hogy az elméleti vizsgán nyújtson segítséget az 1. számú tanúnak. A XII. rendű vádlott elfogadta az ajánlatot, és a Nemzeti Közlekedési Hatóság Közép-magyarországi Regionális Igazgatóság vizsgahelyszín tolmácsi kötelességét megszegve a vizsgázó helyett válaszolta meg a feladatlapon szereplő kérdéseket. A XII. rendű vádlott a vizsgát követően az I. rendű vádlott rábírására átvette a megállapodott összeget.

Az elméleti vizsga ily módon történő teljesítése után az I. rendű vádlott a jelölt vezetési kartonján a kötelező óraszám igazolására valótlannal azt jegyeztette be a X. rendű vádlottal, hogy az 1. számú tanú 2009 februárjában alapoktatásban, 2009 áprilisában pedig főoktatásban részesült. A valótlannal adatokat tartalmazó vezetési kartont mint a gyakorlati vizsgákra bocsáthatóságot igazoló valótlannal tartalmú okiratot a X. rendű vádlott a Nemzeti Közlekedési Hatóság Pest Megyei Közlekedési Felügyelet vizsgabázisán 2009. március 3. napján a rutin, majd a 2009. április 21. napján a forgalmi vizsga alkalmával ellenőrzés végett átadta az eljáró vizsgabiztosnak.

A sikeres gyakorlati vizsgákat követően a XVIII. rendű vádlott a Nemzeti Közlekedési Hatóság nevében 2009. április 21. napján vizsgaigazolást állított ki, melynek birtokában a 2. számú tanú az 1. számú tanútól átvett 400 euró ellenében valótlannal okiratok benyújtásával a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatóságán keresztül 2009. május 15. napján fiktív adatokat tartalmazó regisztrációs igazolást és

lakcímkártyát intézett neki, majd még aznap az Önkormányzat Okmányirodába vitte őt, ahol az okmányirodai ügyintéző a hat hónapos magyarországi tartózkodás hiányának ellenére kiállította a járművezető-jelöltnek az ezáltal valótlán tény magában foglaló vezetői engedélyt.”.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet 78. oldal utolsó bekezdése és a 79. oldal 1. és 2. bekezdése helyébe a következőket illesztette:

„Az 1. számú tanú 2009. február 13. napját megelőzően felvette a kapcsolatot a 2. számú tanúval azzal, hogy magyar jogosítványt szeretne szerezni. A 2. számú tanú bemutatta az I. rendű vádlottnak. Az I. rendű vádlott jelentkezési lapot töltött ki, vezetési kartont állított ki, egészségi alkalmassági véleményt szerzett be, amelyet a XXXII. rendű vádlott – pontosan meg nem állapítható körülmények között – készített el. Az 1. számú tanú az elméleti vizsgát alatt letette, tolmácsként a XII. rendű vádlott volt jelen. Oktatóként a X. rendű vádlott működött közre a gyakorlati vizsgán, köteleességszegés terhére nem volt bizonyítható.”

A másodfokú bíróság továbbá a 79. oldal 3. bekezdésében (15. tényállás) a vezetői engedély számát helyesbíti: XX000000 (nyom. ir. 16. kötet 3. old.).

„A másodfokú bíróság az I. rendű, a XXXII. rendű, a XII. rendű, a X. rendű vádlottak bűnösségét nem látta a Be. 7. § (4) bekezdés helyes értelmezésével megállapíthatónak, így őket felmentette a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontja alapján.”

[100] Az I/22. tényállási pont esetében ez a következők szerinti.

Az elsőfokú ítélet 83–84. oldala (a kiadmányozott példány oldalszámozása szerint):

„Az írni-olvasni nem tudó 3. számú tanú édesapján, a 4. számú tanún keresztül került kapcsolatba 2009. szeptember 8. napját megelőzően – pontosabban meg nem állapítható időpontban – az 5. számú tanúval, aki azt állította, hogy a 3. számú tanú 2.000 euró ellenében vezetői engedélyhez juthat, ehhez csak a nevét és anyja vezetéknevét kell leírnia, a vizsgákon közreműködő oktatókat és vizsgabiztosokat lefizeti. A 4. számú tanú elfogadta az ajánlatot, az 5. számú tanú az ígért jogtalan előny ellenében felvette a kapcsolatot az I. rendű vádlottal, aki megközelítőleg 1.000 euró ellenében beiskolázta a 3. számú tanút, vezetési kartont állított ki, illetve ismeretlen körülmények között egészségügyi alkalmassági véleményt szerzett neki anélkül, hogy a szükséges orvosi vizsgálatokon a jelölt részt vett volna.

A 4. számú tanú ezt követően a 3. számú tanú vizsgáira az elméleti előtt 200 eurót adott át, majd a gyakorlati vizsgák előtt és között részletekben kifizette a megállapodott összeget az 5. számú tanú részére, az I. rendű vádlott pedig az 5. számú tanún keresztül hozzá jutott jogtalan előny fejében közbenjárt az elméleti, illetve gyakorlati vizsgák jogosulatlan segítséggel, annak ellenére történő sikeres abszolválása érdekében, hogy a 3. számú tanú a gépjárművezetéshez szükséges elméleti és gyakorlati oktatásban nem részesült. Az I. rendű vádlott a gyakorlati vezetési órák igazolására a 6. számú tanút bízta meg, aki ennek eleget tett és a fiktív bejegyzéseket tartalmazó vezetési kartont a 3. számú tanú 2009. szeptember 8. napján a vizsgabázison tartott járműkezelési vizsga során átadta a vizsgára bocsáthatóság

ellenőrzésére az eljáró vizsgabiztosnak. A 3. számú tanú a forgalmi vizsgáját 2009. október 27. napján teljesítette, ezt követően a jogosítvány kiadása iránti ügyintézés megkezdtek, azonban az 5. számú tanú elfogása folytán a 3. számú tanúnak vezetői engedély végül nem került kiállításra.”

A másodfokú bíróság által – tartalmát tekintve – ehhez a ténybeliséghez tartozó megállapításai (a másodfokú ítéleti hivatkozások nem egyeznek sem a kiadmányozott, sem az elektronikus elsőfokú ítélet oldalszámozásával):

– A 87. oldal 2. bekezdése előtt (22. tényállás) feltünteti, hogy „A Fővárosi Főügyészség KÜO.4328/2010/249-I. számú vádirata szerint:”

– A 87. oldal 3. bekezdése után az alábbiakat rögzíti: a másodfokú bíróság az I. rendű vádlott büntetőjogi felelősségét a fenti cselekményben nem látta minden kétséget kizáróan megállapíthatónak.

– A 87. oldal 4. bekezdés első mondatát azzal egészíti ki, hogy „aki a vizsgálatot elvégezte”.

[101] E tényállások összeolvasásából, egybetartozásából kitűnik, hogy a másodfokú bíróság revíziós korrekciója nem érinti az elsőfokú bíróság által meghatározott, az érintett vádlottak cselekvőségét jelentő tényeket, múltbeli történéseket; hiszen nem állapított meg azzal ellentétes (eltérő) tartalmú cselekvést. Ennek hiányában viszont értelemszerűen a büntetőjogi felelősség hiányára vonatkozó eltérő – jogi – értékelésnek nincs meg a ténybeli alapja.

[102] Továbbmenve, a másodfokú bíróság az I/29. tényállási pont kapcsán elvégzett változtatása a XXIV. rendű vádlott bűnösségére is vonatkozó.

Az elsőfokú bíróság által megállapított I/29. számú tényállási pont:

„A 7. számú tanú a 8. számú tanú és az 5. számú tanú közvetítésével 2009. október 30. napja körüli időben állapodott meg az I. rendű vádlottal abban, hogy a 2. számú Kft.-n, mint képzőszerven keresztül magyar gépjármű vezetői engedélyt szerez. Az I. rendű vádlott a megállapodás alapján részletekben, közelebbről meg nem határozható összegű, kb. 1.000 eurót, első részletként a 8. számú tanún keresztül pedig 400 eurót adott vett át a 7. számú tanútól 2009. október 30. napja körüli időben.

Az I. rendű vádlott az ígért és megfizetett jogtalan előny ellenében úgy iskolázta be a jelöltet és állított ki a vezetési kartont, hogy gyakorlati vezetési órákat a 7. számú tanúnak nem kellett vennie, csupán a vizsgák napjára kellett az országba utaznia. Az I. rendű vádlott erre figyelemmel az elméleti vizsga után oktatót jelölt ki, akit megbízott azzal, hogy a kötelező vezetési órákat valótlánul jegyezze be a vezetési kartonon. A valótlán tartalmú vezetési kartont a kijelölt oktató a Nemzeti Közlekedési Hatóság Pest Megyei Közlekedési Felügyelet vizsgabázisán 2009. november 9. és 2010. január 18. napján tartott gyakorlati vizsgák megkezdése előtt az eljáró vizsgabiztosnak átadta a vezetési órák meglétének igazolására. Az I. rendű vádlott emellett a kapott összeg ellenében közbenjárt az elméleti, illetve gyakorlati

vizsgák jogosulatlan segítséggel, annak ellenére történő sikeres abszolválása érdekében, hogy a 7. számú tanú a gépjárművezetéshez szükséges elméleti és gyakorlati oktatásban nem részesült.

Ennek keretében az I. rendű vádlott által ígért és a 7. számú tanútól átvett 100 euró ellenében a XII. rendű vádlott 2009. október 30. napi a Nemzeti Közlekedési Hatóság Közép-magyarországi Regionális Igazgatóság vizsgahelyszínén megtartott elméleti vizsgája során kötelességét megszegve segítséget nyújtott a vizsgázónak annak érdekében, hogy az eljáró vizsgabiztosok az elméleti vizsgát megfelelt eredménnyel minősítsék. A XII. rendű vádlott a vizsgát követően az I. rendű vádlott rábírására átvette a megállapodott összeget. A 2009. november 9. napi, Nemzeti Közlekedési Hatóság Pest Megyei Közlekedési Felügyelet vizsgabázisán megtartott járműkezelési vizsga során a 7. számú tanú megközelítőleg 200 eurót adott át a XXIV. rendű vádlottnak, aki ezen összeg ellenében eljáró vizsgabiztosként kötelességét megszegve a vizsgázó teljesítményének valós értékelése nélkül a jelölt járműkezelési vizsgáját megfelelt eredménnyel minősítette. A 2010. január 18. napi sikeres forgalmi vizsgát követően ismeretlen körülmények között a 7. számú tanúnak 2011. június 29. napján vezetői engedélyt állítottak ki (elsőfokú ítélet 94. oldal utolsó bekezdése – 95 oldala elektronikus változatban, 91–92. oldal az írásbeli ítélet számozása).

A másodfokú bíróság általi változtatás (mely egyik ítéleti változattal sem egyeztethető oldalszámozásra hivatkozó):

„A 95. oldal 3-5. és 96. oldal első bekezdésében foglalt 29. tényállási pontot teljes egészében kirekeszti és helyébe az alábbiakat illeszti:

A 7. számú tanú a 8. számú tanú és az 5. számú tanú közvetítésével 2009. október 30. napja körüli időben állapodott meg az I. rendű vádlottal abban, hogy a 2. számú Kft.-n mint képzőszerven keresztül magyar gépjárművezetői engedélyt szerez. Az I. rendű vádlott a megállapodás alapján 400 eurót vett át a 7. számú tanútól 2009. október 30. napja körüli időben.

Az elméleti vizsgán – 2009. október 30. napján – a XII. rendű vádlott tolmácsolt.

A 2009. november 9. napján megtartott járművezetési vizsgán a XXIV. rendű vádlott volt a vizsgabiztos. A 7. számú tanú a vizsgát megfelelt eredménnyel letette.

– Azt nem lehetett bizonyítani, hogy az I. rendű, a XII. rendű és a XXIV. rendű vádlott ígért vagy kapott jogtalan vagyoni előnyért kötelességszegő magatartást tanúsított volna.”.

[103] A helyesbített tényállás szerint kitűnik, hogy nincs a XXIV. rendű vádlottnak – ténybelileg rögzített – elkövetői magatartása, ehhez képest nyilvánvalóan közömbös az is, hogy milyen visszaélésszerű magatartást tanúsított. Egybevetve – s a Kúria nem tett mást mint egybevetette (egybeszerkesztette) az elsőfokú ítélet megállapításait a másodfokú ítéletnek a változtatásaival – kitűnik, hogy innen kiesett az elkövetői magatartásnak a megállapítása. Ha pedig az nincs itt, akkor nyilván annak sincs jelentősége, ami a másodfokú bíróság kiegészítése, miszerint: „a XXIV. rendű vádlott büntetőjogi felelősségére megbízható

módon nem lehet következtetni.” Kérdéses, hogy milyen bűncselekményre nézve lehet ezt a jogi értékelés körébe tartozó megállapítást tenni; a vád tárgyává tett tények mely körét érinti, érintheti.

[104] Továbbá az I/39. tényállási pont helyzete a következő.

Az elsőfokú bíróság ítélete szerint (elsőfokú ítélet 110–111. oldal, elektronikus változat szerint):

- „1. 2008. március 7. napja körüli időben,
2. 2008. április 25. napja körüli időben,
3. 2008. szeptember 19. napja körüli időben,
4. 2008. november 7. napja körüli időben,
5. 2008. november 21. napja körüli időben,
6. 2008. november 21. napja körüli időben,
7. 2008. december 5. napja körüli időben,
8. 2009. január 16. napja körüli időben,
9. 2009. január 16. napja körüli időben,
10. 2009. január 23. napja körüli időben,
11. 2009. február 2. napja körüli időben,
12. 2009. február 12. napja körüli időben,
13. 2009. március 4. napja körüli időben,
14. 2009. február 27. napja körüli időben,
15. 2009. február 27. napja körüli időben,
16. 2009. április 8. napja körüli időben,

17. 2009. április 29. napja körüli időben,
18. 2009. május 15. napja körüli időben,
19. 2009. július 10. napja körüli időben,
20. 2009. augusztus 7. napja körüli időben,
21. 2009. augusztus 14. napja körüli időben,
22. 2009. augusztus 14. napja körüli időben,
23. 2009. augusztus 17. napja körüli időben,
24. 2009. augusztus 25. napja körüli időben,
25. 2009. szeptember 4. napja körüli időben,
26. 2009. szeptember 4. napja körüli időben,
27. 2009. szeptember 4. napja körüli időben,
28. 2009. szeptember 4. napja körüli időben,
29. (1963.) 2009. szeptember 11. napja körüli időben,
30. 2009. szeptember 11. napja körüli időben,
31. 2009. szeptember 11. napja körüli időben,
32. 2009. szeptember 23. napja körüli időben,
33. 2009. szeptember 25. napja körüli időben,
34. 2009. október 2. napja körüli időben,
35. 2009. október 2. napja körüli időben,

36. 2009. október 9. napja körüli időben,
37. 2009. október 9. napja körüli időben,
38. 2009. október 16. napja körüli időben,
39. 2009. október 16. napja körüli időben,
40. 2009. október 16. napja körüli időben,
41. 2009. október 28. napja körüli időben,
42. 2009. október 30. napja körüli időben,
43. 2009. október 30. napja körüli időben,
44. 2009. október 30. napja körüli időben,
45. (1983.) 2009. november 6. napja körüli időben,
46. 2009. november 6. napja körüli időben,
47. 2009. november 6. napja körüli időben,
48. (1976.) 2009. november 6. napja körüli időben,
49. 2009. november 6. napja körüli időben,
50. 2009. november 13. napja körüli időben,
51. 2009. november 13. napja körüli időben,
52. 2009. november 20. napja körüli időben,
53. (1971.) 2009. november 20. napja körüli időben,
54. 2009. november 20. napja körüli időben,
55. 2009. december 4. napja körüli időben,

56. 2009. december 4. napja körüli időben,

57. 2009. december 4. napja körüli időben,

58. 2009. december 17. napja körüli időben,

59. 2009. december 17. napja körüli időben,

60. 2009. december 18. napja körüli időben,

61. 2009. december 18. napja körüli időben,

62. 2009. december 18. napja körüli időben,

63. 2010. január 15. napja körüli időben,

64. 2010. január 15. napja körüli időben,

65. 2010. január 15. napja körüli időben,

66. 2010. január 22. napja körüli időben,

67. 2010. január 22. napja körüli időben,

68. 2010. február 5. napja körüli időben,

69. 2010. február 16. napja körüli időben állapodott meg az I. rendű vádlottal abban, hogy a 2. számú Kft.-n mint képzőszerven keresztül magyar gépjárművezetői engedélyt szereznek. A felsorolt külföldi állampolgárságú személyek közelebbről meg nem határozható összegű, megközelítőleg 1.000 euró összeg átadását ígérték, illetve fizettek meg az I. rendű vádlottnak, aki azt elfogadta. Az I. rendű vádlott az ígért és megfizetett jogtalan előny ellenében úgy iskolázta be a jelöltet és állított ki részére vezetési kartont, hogy a gyakorlati vezetési órákon a tanulónak nem kellett részt vennie, csupán a vizsgák napjára kellett az országba utaznia. Ennek igazolására az I. rendű vádlott a kijelölt oktatókon keresztül fiktív vezetési órákat jegyeztetett be a vezetési kartonba, az elméleti és gyakorlati ismeretek hiányát pedig oly módon ellensúlyozta, hogy a kapott összeg fejében az oktatókon és vizsgabiztosokon keresztül közbenjárt az elméleti, illetve gyakorlati vizsgák sikeres abszolválása érdekében.

A másodfokú bíróság változtatása a következő.

„A 110. oldal 5. bekezdésében, a 111. oldalon és a 112. oldal 1. bekezdésében található felsorolásból az 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 16., 17., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68. sorszám alatt megjelölt nevek és dátumok tekintetében azt állapítja meg, hogy e személyek esetében az I. rendű vádlott büntetőjogi felelőssége nem volt minden kétséget kizáróan megállapítható.”

[105] Egyértelmű, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerinti, fenti nevekhez és dátumokhoz tartozó cselekvéstől, múltbeli történéstől (elkövetési magatartás) eltérő tények, ténybeli események megállapítása nélkül, az I. rendű vádlott büntetőjogi felelősségére vonatkozó – egyébként jogi – következtetés tényállásba illesztése minden ténybeli alapot nélkülöző.

[106] A másodfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét illetően a következőt rögzítette határozatában:

„A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság helyett tényállási pontonként értékelte a rendelkezésre álló személyi és tárgyi bizonyítékokat és összefoglalóan az alábbiakat állapította meg.”(másodfokú ítélet 98–112. oldal).

Ez valójában kifejezett és teljes körű felülmérlegelésről való számadás.

[107] Kétségtelenül van lehetőség arra, hogy a másodfokú bíróság az elemző munkáját bizonyíték összemérésével végezze el, ez leginkább akkor történik, amikor előállít új bizonyítékokat, és nem vitásan ez nem csak a felmentés irányába, hanem a bűnösség irányába is történhet az új Be. szerint. De arra továbbra sincs lehetősége, hogy az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás eredményét, a meglévő bizonyítékok eltérő értékelését „újra” elvégezze; nyilvánvaló, hogy ez továbbra sem lehetséges; és nem azonos azzal, hogy valamely részében pótolja a bizonyítékértékelést.

[108] A már kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság értékelte a bizonyítékokat, kifejezte az álláspontját, a meggyőződését. Ebből a szempontból közömbös, hogy okirati bizonyítékról van szó vagy személyi bizonyításról, közvetett vagy közvetlenről. Ezt a másodfokú bíróság nem teheti félre pusztán azon az alapon, hogy ez a tevékenysége a felmentés irányába ható, majd ennek folyományaként nem léphet teljes egészében az elsőfokú bíróság helyébe – további bizonyítás felvétele nélkül, nyilvános ülésen eljárva –, elvégezve valamennyi bizonyíték újramérlegelését; hogy aztán jogi álláspontját erre alapozza.

[109] A másodfokú bíróság mindezt követően saját jogi álláspontját tényállási pontonként rögzítette anélkül, hogy az egyes vádlottak személyére lebontva azokat személyre szólóan összesítette volna.

[110] Innentől keletkeztek, illetve ide vezethetők vissza a félreértések, és azon kifogások alapjai, amelyek a fellebbezés során arra hivatkoztak, hogy a rendelkező rész és az indokolás

eltér, illetve számítási hibát vétett a másodfokú bíróság, a bizonyítékok figyelembevétele pedig nem helyes. Ennek szembetűnő példái az I/26. és az I/40. tényállási pontok.

[111] A másodfokú bíróság a I/26. tényállási pontban megállapított tények és jogi indokolása körében kifejtett álláspontja szerint:

„A 8. számú tanú vallomása alapján csak arra vonható egyértelmű következtetés, hogy a 9. számú tanú volt az, aki az 50-100 eurót közvetlenül átadta a XII. rendű vádlottnak. Így az ítélet 92. oldal utolsó bekezdés utolsó mondatát – mert ellentmondásos a fenti következetes vallomással – a tényállásból – egyértelműen a védői érveléssel – ki kellett rekeszteni.

Ekként pedig az I. rendű vádlott terhére a Btk. 295. § (1) bekezdés szerint minősülő vesztegetés hatósági eljárásban büntette nem volt megállapítható. Ezért az I. rendű vádlottat a másodfokú bíróság ez alól a bűncselekmény alól a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontja alapján, bizonyítékok hiányában felmentette (másodfokú ítélet 108. oldal).

[112] Ezzel szemben e tényállási ponthoz kapcsolódó mindhárom vádlott, így az I. rendű, a IX. rendű és a XII. rendű vádlott esetében, az e helyütt felrótt valamennyi cselekménye tekintetében a rendelkező részben felmentő rendelkezést tüntetett fel, így

– az I. rendű vádlottat 1 rendbeli vesztegetés büntette [1978. évi IV. törvény 252. § (1), (3) bekezdés b) pont], 1 rendbeli vesztegetés büntette [1978. évi IV. törvény 255. § (1) bekezdés], 1 rendbeli felbujtóként folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. törvény 276. §),

– a IX. rendű vádlottat 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. törvény 276. §),

– a XII. rendű vádlottat 1 rendbeli vesztegetés büntette [1978. évi IV. törvény 255. § (2) bekezdés] miatt emelt vád alól is felmentette (az IX. rendű és a XII. rendű vádlottat érintő terhelő tartalmú tényállás érintetlenül hagyása mellett).

A helyes – saját álláspontjához igazodó – rendelkezés az lett volna, ha az I. rendű vádlott esetében, és csupán az 1 rendbeli vesztegetés büntette [1978. évi IV. törvény 255. § (1) bekezdés] körében hozott volna felmentő rendelkezést.

[113] A IX. rendű vádlott esetében – amint arra a védelmi fellebbezés is helytállóan hivatkozott – 5 rendbeli vesztegetés elfogadásának büntette [1978. évi IV. törvény 251. § (1) és (2) bekezdés II. fordulat; helyesen I/40. tényállási pont] miatti felmentés a másodfokú ítélet rendelkező részében pedig egyáltalán nem jelenik meg.

[114] Ez azt is eredményezi továbbá, hogy nem vethető össze pontosan vádlottanként és tényállási pontonként az, hogy az első- és másodfokú bíróság mely rendelkezése mennyiben (miben) tér el egymástól; ahol egyes cselekmények esetén többletrendbeliség keletkezik, az

pontosan miért történik, ahol kevesebb, ott miért fogy el (anyagi halmazat-folytatólagos egység-vád kimerítése).

[115] Így például az I. rendű vádlott esetében az elsőfokú bíróság 52 rendbeli (15+34+3) közokirat-hamisítás büntettéről, és 34 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségéről, a másodfokú bíróság 34 rendbeli (18+15+1) közokirat-hamisítás büntettéről és 31 (26 – 20 esetben folytatólagos –+5) rendbeli magánokirat-hamisítás vétségéről rendelkezett.

[116] Ehhez képest jelentősebb problémát jelent, ha a cselekmények rendbeliségében nem követhető (ellenőrizhető) módon többlet jelentkezik, mégpedig nem alaki, hanem valódi anyagi halmazat formájában. Ez a helyzet ugyanis csak akként állhat elő, hogy ha a másodfokú bíróság – a vádkimerítési kötelezettsége során – olyan cselekményben is megállapítja valamelyik vádlott büntetőjogi felelősségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

[117] Márpedig, ha ez történik, az önmagában olyan ellentétes döntés [Be. 615. § (2) bekezdés c) pontja szerinti], amely megnyitja a másodfellebbezés és a harmadfokú felülbírálat lehetőségét, függetlenül az egyéb részeiben ellentétes döntést támadó (jelen esetben ügyési) fellebbezés eredményességétől, avagy a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontjában írt korlátozástól.

[118] A másodfokú bíróság a IV. rendű és a VI. rendű vádlott esetében a hivatali vesztegetés elfogadásának büntettét érintő eljárás megszüntető rendelkezéseken kívül:

– a IV. rendű vádlott közbizalom elleni cselekményeit 32 rendbeli helyett 33 rendbeli közokirat-hamisítás büntették,

– a VI. rendű vádlott vád és elsőfokú bíróság által 1 rendbeli befolyással üzérkedés büntettként értékelt cselekményét (I/38. tényállási pont), 32 rendbeli befolyással üzérkedés büntették „minősítette” (I/37., 38., 45. tényállási pontok).

Valójában tehát a másodfokú bíróság – az elsőfokú ítélethez képest – többletbűnösséget állapított meg.

[119] A Kúria álláspontja pedig az, hogy mindez nem oka, hanem következménye annak a felülbírálatnak, amelyet a másodfokú bíróság ekként elvégzett.

[120] Mindennek a jelentősége, hogy az ügyésznek a bűnösséget célzó álláspontja, s a védelemnek az oktalanságra hivatkozó álláspontja egyaránt akkor válik kitárgyalhatóvá (érdemben akkor lehet tárgya a pernek), ha a másodfokú felülbírálat eredményeként olyan tényállás lesz megállapítva, ami önmagával nem ellentétes, ekként önazonos, ami egyébként az igazság szempontjából sem elhanyagolható körülmény.

[121] Jelen ügyben ez éppen nincsen így.

[122] A nyilvános ülésen elhangzottak érvek arra vonatkozóan, hogy a tényállás megalapozatlan, a másodfokú bíróság ítéletének rendelkező része és indokolása ellentétes, a bíróság „számítási hibát” vétett. Mindehhez a Kúria hozzáteszi még a döntés ellenőrizhetősége, visszakereshetősége elvárását, illetve jelen ügyben az ellenőrizhetetlenség problémáját.

[123] Mindezeket követően a Kúria rámutat a következőkre.

[124] A hatályon kívül helyezés oka a Be. 625. § (4) bekezdése, a javíthatatlan megalapozatlanság, tehát az alapvető probléma ténybeli, nem pedig jogi.

[125] A javíthatatlanság oka a másodfokú bíróság kiegészítésével, helyesbítésével érintett tényállások kétarcúsága. Ez azt jelenti, hogy az adott bűncselekményhez tartozó elkövetési magatartás szerepel a tényállásban, viszont (mellette) benne van egy arra vonatkozó megállapítás (álláspont) is, miszerint a büntetőjogi felelősség bizonyítottság hiánya miatt nem állapítható meg.

[126] Tehát egy tényálláson belül van az a megállapítás, hogy az illető elkövető elfogadta, átvette a jogtalan előnyt stb., viszont mellette benne van az a másodfokú bíróság általi álláspont is, ami (egyébként nem is tényállásba tartozó), hogy a büntetőjogi felelősség kétséget kizáróan nem állapítható meg. Tehát nem fordította át (nem változtatta meg) a másodfokú bíróság ezeknek a tényállásoknak azt a részét, amely az egyes vádlottak konkrét cselekvőségére, elkövetői magatartására vonatkozik. Hanem a múltidejű történés, kijelentő mondatú vád szerinti elkövetői magatartások mögé csupán odatette azt az álláspontot – a tények helyett jogi értékelését –, miszerint a büntetőjogi felelősség viszont nem állapítható meg.

[127] Mindebből nem lehet azt megállapítani, hogy ez az álláspont valamennyi felmentéssel érintett vádlott és tényállási pont esetében önmagával azonos-e.

[128] Ugyanez a helyzet a már említett I/26. tényállási pont esetében is, az I. rendű, a IX. rendű és a XII. rendű vádlottat érintően. Nem dönthető el ugyanis, hogy a vádlottakra vonatkozó tényállás alapján mi a büntetőjogi felelősségre (annak hiányára) vonatkozó rendelkezésnek ténybeli alapja, mivel a ténybeli változtatás az I. rendű vádlottat érinti, a felmentő rendelkezés viszont valamennyi vádlottra vonatkozó.

[129] Az előzőek szerinti kétarcúság állapítható meg a XXIV. rendű vádlott, az I. rendű és XII. rendű vádlottnál az I/29. tényállási pont, a XXXII. rendű vádlottnál és az I. rendű vádlottnál az I/15. tényállási pont esetében.

[130] A XXXVI. rendű vádlott bűnsegédi minőségében érintett a 37. és 38. tényállásoknál, ami értelemszerűen a jogi sorsát osztja a VI. rendű vádlottal kapcsolatos rendelkezésnek.

[131] A kifejeettek alapján a másodfokú bíróság ítélete olyan megalapozatlansági hibában szenved, amely a harmadfokú eljárás során a Be. 619. § (3) bekezdése szerint nem

küszöbölhető ki, ezért ez a másodfokú ítélet Be. 625. § (4) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését vonta maga után.

[132] A felsorolt hibák részletes elemzése nyilvánvalóan – és értelemszerűen – egyben a Kúria megismételt másodfokú eljárásra vonatkozó iránymutatását is megadja [Be. 617. § (1) bekezdés, 611. § (1) bekezdés].

[133] A Kúria a harmadfokú eljárásban felmerült egyes eljárási kérdéseket illető álláspontja a következő.

[134] A bíróság ítéletét indokolni köteles. Ennek oly módon kell eleget tenni, hogy az ügydöntő határozat(ok)ból kitűnjék az eljárt bíróság(ok)nak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját – a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban – mire alapozta.

[135] Nyilvánvalóan az ítélet érdemi felülbírálatának akadályát képezi, ha az ítélet indokolásában összefoglalt tények nem alapjai a rendelkező rész tartalmának, hisz ebben az esetben nincs valós lehetőség az ítélet vitatására.

[136] A másodfokú ítélet kapcsán megjegyzi a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság ítéleti tényállását érintő esetleges részleges megalapozatlanság esetében a másodfokú bíróság tényállás helyesbítő, kiegészítő tevékenysége nem állhat csupán egyes mondatok, mondatrészek átszerkesztéséből, szöveg „tördelésből”, anélkül, hogy a változtatást követő – ekként irányadónak tekinthető – tényállás egyértelműen megállapítható, s ezáltal nyomon követhető lenne. Különösen nem lehet ez így – amint jelen ügyben is történt – akkor, amikor a másodfokú ítéletben feltüntetett elsőfokú ítélet oldalszámaira történő hivatkozások nem egyezők, sem az írásba foglalt ítélethez, egyes tényállási pontok esetén pedig még csak az ítélt elektronikus változatához sem igazodóak. Nyilvánvaló, hogy ez a visszakereshetőség, más szóval az ellenőrizhetőség akadályát képezi.

[137] Mindehhez járult azon ítéletszerkesztési technika, amely tényállásonként (és nem vádlottanként), a tényállási pontok szerint megjelölve és összesítve tartalmazta az egyes rendelkezéseket. Ez vezetett oda ugyanis – amint arra a Kúria rámutatott –, hogy egyes felmentő rendelkezések a rendelkező részből kimaradtak, egyes felmentő, avagy büntetőjogi felelősséget eredményező rendelkezések pedig tévesen lettek feltüntetve.

[138] Az I. rendű vádlott védője hatályon kívül helyezést célzó fellebbezése indokaként hivatkozott arra, hogy az eljárás során több alkalommal a VII. rendű vádlott védője az ő helyetteseként járt el, ezért ha az I. rendű és a VII. rendű vádlottak közös bünszervezet tagjai, önmagában ez a körülmény érdekellentétet keletkeztet közöttük [Be. 608. § (1) bekezdés d) pont].

[139] Nem valósul meg azonban eljárási szabálysértés, ha azoknak a vádlottaknak a védelmét – akiknek az érdekei nem ellentétesek – ugyanaz a védő látja el. Az, hogy a vádlottak érdekei ellentétesek-e, kizárólag a védekezésük, illetve a vallomásuk a tartalma alapján dönthető el.

Ha a vádlottak egybehangzóan tagadják a bűncselekmény elkövetésében való részvételüket, vagy azonos az előadásuk e cselekményről, érdekellentétükről nem lehet szó, még akkor sem, ha az egyik vagy egyes vádlottaknak az lenne a valóságos – kedvezőbb büntetőjogi megítéléshez vezető – érdeke, hogy a társaitól eltérő vallomást tegyen (BH 2009.200.). Az eljáró bíróságnak nem a lehetséges védelmi (védekezési) taktika, hanem a megnyilvánuló védekezés, megnyilvánuló perjogi cselekvés alapulvételével kell állást foglalnia az érdekellentét tárgyában.

[140] Mindazonáltal a Kúria – hivatalból – teljes körben vizsgálta a fellebbezéssel érintett vádlottak vallomásának tartalma alapján az érdekellentét felmerülésének lehetőségét, mivel I. rendű, a VII. rendű és a XII. rendű vádlott védői is többször helyettesítették egymást. A nyomozati vallomásokat (33. kötet 141-224.; 41. kötet 41-48.; 36. kötet 339-362.; 39. kötet 475-488.) és az első-, másodfokú tárgyalási jegyzőkönyveket áttekintve megállapítható, hogy e vádlottak vallomásai során érdekellentétet eredményező tartalom nem merült fel; a vádlottak tagadták a terhükre rótt cselekmények elkövetését.

[141] Ami a közös bűnszervezetben való, illetve a bűnszervezetben való közös létet illeti, vagyis azt, hogy ezáltal érdekeik ellentétesek, a Kúria rámutat arra, hogy ez önmagában nem hordoz érdekellentétet, csupán akkor, ha ezt védekezésük előadása során eltérően kezelik az egyes vádlottak; de e kérdésben is minden érintett vádlott tagadott. Tehát ebben az esetben ellentétes tartalmú előadás e körben sem merülhet fel, eljárási szabálysértés ily módon nem valósult meg.

[142] A IV. rendű és a VI. rendű vádlott esetében az eljárást megszüntető rendelkezés támadása kapcsán a Kúria szerint a Legfőbb Ügyészség átiratában kifejtett jogi álláspontja helyes.

[143] A Kúria a 6/2009. Büntető jogegységi határozatában kifejtette, hogy amennyiben a bíróság a vád tárgyává tett és a bűncselekmény egységébe tartozó cselekményt jogerősen elbírálta, határozata e bűncselekmény tekintetében res iudicata-t eredményez. Erre figyelemmel nincs helye újabb vádemelésnek olyan rész-cselekmény miatt, amely a már elbírált bűncselekmény egységébe tartozik, de nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét.

[144] Amennyiben a jogerős ítélet meghozatala előtt véghezvitt, de utóbb ismertté vált cselekmény a már az ítéletben megvizsgált és elbírált cselekménnyel együtt belefér egy egységes bűncselekmény fogalmába, mint amilyen a természetes és a folytatólagos egység esete, akkor a jogerős ítélet általában ezt az újonnan felderített cselekvést is magában foglalja, és ez a terhelt másodszori elítélését megakadályozza. A későbbi eljárás tárgyául szolgáló egyes rész-cselekmények újabb elbírálását tehát a korábbi elbírálás jogereje megakadályozza. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis az egységbe tartozó egyes rész-cselekményeket csak egységesen lehet elbírálni, az egyes rész-cselekmények tárgyában külön ítélet nem hozható.

[145] Jelen ügyben azonban a IV. rendű és VI. rendű vádlottak korrupciós kapcsolata nem képez folytatólagos egységet.

[146] Kétségtelen, hogy a rendbeliség kérdése kapcsán egyfelől a bűncselekményi egység (folytatólagos egység) és az egynemű halmazat megkülönböztetésének van jelentősége. Egynemű halmazatról van szó, ha több önálló cselekmény mindegyike ugyanazt a törvényi tényállást valósítja meg, és az egyes cselekmények folytatólagos egységbe foglalásának feltételei hiányoznak. A folytatólagos egység hiányzó feltétele – értelemszerűen – az egységes akaratelhatározás, az azonos sértett, a rövid időközönként valamelyike lehet, miután az ugyanolyan bűncselekmény és annak többszöri megvalósítása egyaránt feltétele az egynemű halmazatnak.

[147] Következetes ítélkezési gyakorlat, hogy akkor, ha az elkövető különböző ügyekben kéri vagy fogadja el az előnyt vagy annak ígéretét, akár ugyanazon, akár különböző személyektől, a cselekmények az ügyek számához igazodó bűnhalmazatot alkotnak (BH 2017.250.).

[148] Miként jelen ügyben is, a teljes törvényi tényállás többszöri megvalósulását jelenti ugyanis, ha az elkövető több ügyben, többszöri köteleességszegés megvalósítása érdekében, többször ígér, ad jogtalan előnyt, ez nyilvánvalóan a védett jogtárgy többszöri sérelmét jelenti (nem pedig az egy tényálláson belüli elkövetési magatartások többességét, halmazódását), amely ügyben a folytatólagos egységbe foglalást is kizárja.

[149] A védelem a bizonyítékok törvényessége körében elsődlegesen a fedett nyomozók tevékenységét kifogásolta, akik – a védelmi álláspont szerint – úgy provokálták a bűncselekmény elkövetését, hogy erre a magyar hatóságok részéről nem rendelkeztek semmilyen engedéllyel, így eljárásuk nem felelt meg a magyar jogszabályokban foglalt feltételeknek. A védelem hivatkozása szerint az iratokban sem ügyészi engedély nem fekszik el, sem pedig jelentés, csupán nem létező személyek tanúvallomásai találhatók. A külföldi hatóságok által kihallgatott gyanúsítottaktól felvett jegyzőkönyvek felhasználásával kapcsolatban pedig azt vetette fel a védelem, hogy ezek a személyek jelen ügyben tanúk lennének, így megidézésük esetén jogosultak volnának a tanúvallomások megtagadására. Amennyiben pedig élnének ezzel a jogukkal, úgy a korábban tett vallomásaik nem lennének bizonyítékként figyelembe vehetők. Azokat felolvasás útján sem lehetne tárgyalás anyagává tenni. Ezt a garanciális szabályt pedig – a védelem álláspontja szerint – nem lehet oly módon kikerülni, hogy gyanúsítottai vallomásaikat a bíróság okirati bizonyítékként használja fel. A védelem arra is kitért, hogy a külföldi büntetőeljárásban a gyanúsított figyelmeztetése nem egyezik a magyar Be.-ben foglaltakkal, kimaradt belőle a hamis vádra való figyelmeztetés.

[150] A Kúria előrebocsátja, hogy a bizonyíték felhasználás ezekben az esetekben okirati bizonyítékként történt, azaz nem közvetlen, hanem közvetve. Kétségtelen, hogy ilyenkor a hitelt érdemlősen alapuló meggyőződésnek más a módja, mint amit a közvetlen bizonyítás esetében az érzékszervi meggyőződés jelent. Ugyanakkor más kérdés egy bizonyíték beszerzésének a jogszerűsége, és más kérdés egy bizonyíték felhasználhatóságának a jogszerűsége. Ez esetben, tehát a jelen ügyben a Kúria álláspontja az, hogy a védelem által kifogásolt bizonyítékok beszerzése jogszerű – amint arra az eljáró bíróság is helytállóan hivatkozott –, ami alapvetően a bizonyíték érvényességének a záloga. Ezért azok beletartoznak a szabad bizonyítékfelhasználás lehetőségébe, és a meggyőződés kialakításához vezető mérlegelési folyamat részeit képezik.

[151] A védelem és az ügyész egyaránt kifejtette álláspontját a bűnszervezetben elkövetés kapcsán, egyben figyelemmel a törvényi változásra.

[152] A Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a módosította a Btk. bűnszervezet fogalmára adott értelmező rendelkezését. Eszerint bűnszervezet a legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. A módosítás 2019. július 10. napján lépett hatályba.

[153] A korábban hatályban volt 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerint bűnszervezet a három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[154] A módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. Ezek értelmezése a jogalkalmazó, a bíróság feladata. A jogalkalmazó alkotmányossági kötelességének eleget téve értelmezésekor figyelembe veszi a jogszabályhoz fűzött indokolást, azonban annak kötőereje nincs, az nem anyagi jogi szabály. A törvényi indoklás az egyes fogalmi elemek megállapításához ad értelmezési segítséget. A bíróság feladata megvizsgálni minden ügyben, hogy megállapítható-e adott tényállás alapján a bűnszervezetben elkövetés. A bíróság számára e tekintetben mindig az alanyi oldal vizsgálata a lényeges. A terheltnek tudnia kellett, hogy azt a bűncselekményt, aminek elkövetője, bűnszervezetben valósítják meg.

[155] A jogszabályi változás nem jelenti feltétlen a bűnszervezet fogalmának jogalkalmazói újragondolását. A hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bűnszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. A Kúria egyetértett a Legfőbb Ügyészség azon álláspontjával, miszerint ha olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervezői, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-fölerendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bűnszervezet megállapítását az új fogalom szerint is.

[156] A csoport konspiratív működése lényegében a korábbi fogalom összehangolt működésének feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi.

[157] Megjegyzi a Kúria, hogy a Be. 617. §-a folytán a harmadfokú eljárásban is alkalmazandó 590. § (11) és (13) bekezdéséből, valamint a megismételt eljárásra változatlanul irányadó 634. § (1), (3) és (4) bekezdéséből következően a harmadfokú eljárásban a fellebbezéssel nem érintett vádlottak esetében a jogerőre tekintet nélküli hatályon kívül helyezés lehetősége fel sem merülhetett.

[158] Észlelte a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság ítélete rendelkező részében a XII. rendű vádlott nevét helytelenül tüntette fel, a másodfokú bíróság annak helyesbítéséről pedig kifejezetten nem rendelkezett. Ezért megállapítja, hogy a XII. rendű terhelt neve: (000000 XX személyazonosító okmány alapján).

V.

[159] Ekként a Kúria az ügyészség, az I. rendű vádlott és védője, a IV. rendű vádlott védője, a VI. rendű vádlott és védője, a IX. rendű vádlott védője, valamint a XII. rendű vádlott által bejelentett másodfellebbezést elbírálv a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.221/2018/47. számú ítéletét az I. rendű, a IV. rendű, a VI. rendű, a IX. rendű, a XII. rendű, a XXIV. rendű, a XXXII. rendű, valamint a XXXVI. rendű vádlott tekintetében a Be. 625. § (4) bekezdése alapján – figyelemmel a 619. § (3) bekezdésében írtakra – hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

[160] A Kúria a harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 617. §-a folytán irányadó 613. § (1) bekezdése alapján csupán megállapította azzal, hogy annak viseléséről a megismételt eljárás keretében szükséges rendelkezni.

[161] A Kúria végzése elleni fellebbezést a Be. 628. § (3) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2019. október 15.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Molnár Ferencné dr. s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró

A Kúria Bhar.III.571/2019/41. számú végzése 2019. október 15. napján végleges.

Budapest, 2019. október 15.

Dr. Márki Zoltán s.k.

a tanács elnöke

Kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző

